

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

DOI: 10.52122/nisantasisbd.1345854

EĞLENCE OLARAK SAVAŞ VE SAVAŞIN ESTETİZE EDİLMESİ: SAVAŞ
TEMALİ FİMLERİN ETKİSİ

Doç. Dr. Ali GÖK

Gaziantep Üniversitesi, İslahiye İktisadi
ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu
Yönetimi Bölümü
Gaziantep/Türkiye
e-posta: aligok86@gmail.com

ORCID 0000-0002-0734-459X

Arş. Gör. Dr. Göksele TÜRKER

Gaziantep Üniversitesi, İslahiye İktisadi
ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu
Yönetimi Bölümü
Gaziantep/Türkiye
e-posta: gokselturker@gmail.com

ORCID 0000-0003-3589-8271

ÖZ

Savaşın filmler aracılığıyla estetize edilmesi, yani şiddetin bir eğlence aracı olarak sunulması ve hatta yüceltilmesi savaşın karakteri gereği gerçekte acımasız ve kötü olması sebebiyle tartışmalı bir konudur. Savaş filmlerinde olay örgüsü, karakterlerin kahramanlıkları ve heyecan verici müzikler ile eğlence duygusu yaratılmakta ve böylelikle bir takım siyasi saiklerle halkın savaş algısı şekillendirilmeye çalışılmaktadır. Genellikle insanlar söz konusu filmler aracılığıyla savaşa dair maceracı ya da romantik hislere kapılmakta; kısaca şiddet bir eğlence kültürüne dönüşmektedir. Bu çalışma, savaş temalı filmler ile savaşın bir eğlence olarak estetize edilmesi arasındaki ilişkiyi ve ABD'nin uluslararası siyasetinin tarihsel dönemleri ile Amerikan savaş temalı filmleri ve filmlerdeki tasvirler arasında bir ilişki olup olmadığını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada yöntem olarak içerik analizi kullanılmış, Soğuk Savaş döneminden, Arap Baharı sonrasına kadar olan süreçte gösterime giren Amerika Birleşik Devletleri kökenli filmler arasından ve her döneme bir film karşılık gelecek şekilde "Top Gun, Black Hawk Down, 12 Strong ve Top Gun: Maverick" filmleri seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Savaş, savaş filmleri, savaşın estetize edilmesi, eğlence olarak savaş, Amerikan sineması.

Jel Kodları: F50, F59.

WAR AS A FORM OF ENTERTAINMENT AND THE AESTHETICIZATION OF WAR:
IMPACTS OF WAR-THEMED MOVIES

ABSTRACT

The aestheticization of war through movies, i.e. the presentation and even glorification of violence as a means of entertainment, is a controversial issue as war is in reality brutal and evil in character. In war movies, a sense of entertainment is created with the plot, the heroism of the characters and exciting music, and thus the public's perception of war is tried to be shaped with some political motives. Often people get adventurous or romantic feelings about war through these movies, and in short, violence becomes a form of entertainment culture. This research intends to peruse the relationship between war-themed movies together with the aestheticization of war as entertainment, and whether there is a connection amid the historical periods of US international politics and American war-themed movies and their depictions. In the study, content analysis was used as the method. Among the movies originating from the United States that were released out of the Cold War period to onto the post-Arab Spring era, the following movies were selected, with one movie representing each period: "Top Gun, Black Hawk Down, 12 Strong, and Top Gun: Maverick."

Keywords: War, war movies, aestheticization of war, war as entertainment, American cinema.

Jel Codes: F50, F59.

Geliş Tarihi/Received: 18.08.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 14.03.2024

Yayın Tarihi/Printed Date: 30.06.2024

Kaynak Gösterme: Gök, A. ve Türker, G. (2024). "Eğlence Olarak Savaş ve Savaşın Estetize Edilmesi: Savaş Temalı Filmlerin Etkisi". *İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(12) 01-19.

GİRİŞ

Savaş, sinemanın ilk günlerinden beri filmlerde tekrar eden bir tema olmuş ve sinema tarihi boyunca çeşitli şekillerde tasvir edilmiştir. Savaş dönemlerinin propaganda filmlerinden modern dönemin çeşitli yaklaşımlarına kadar, film yapımcıları savaşı kahramanlık, fedakârlık ve vatanseverlik gibi temalar içerisinde kullanmışlardır. Bununla birlikte, son yıllarda film yapımcılarının savaşı genellikle heyecan verici, aksiyon dolu bir gösteri olarak tasvir etmesiyle birlikte, filmlerdeki savaş tasviri farklı bir görünüm kazanmaya başlamıştır.

Seyircilerin, savaşı büyüleyici hale getiren ve romantikleştiren filmleri izlemek için sinemalara akın etmesiyle, savaş temalı filmler giderek daha yaygın hale gelmiştir. Bu filmlerde genellikle büyük kahramanlıklar, destansı savaşlar ve heyecan verici müzikler yer almaktadır. Tüm bu öğeler izleyiciler açısından bir heyecan ve eğlence duygusu yaratmaktadır. Bununla birlikte, bu tür filmlerin halkın savaş algısı üzerindeki etkisi ve sonuçları da bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir.

Bu çalışma, söz konusu tartışmalardan hareketle, savaş temalı filmler ile savaşın bir eğlence olarak estetize edilmesi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Spesifik olarak araştırma sorusu, ABD uluslararası siyasetinin tarihsel dönemleri ile Amerikan savaş temalı filmleri ve filmlerdeki tasvirler arasında bir ilişki olup olmadığıdır. Çalışma, 20. ve 21. yüzyılda çok sayıda savaşta, aynı zamanda çatışmalarda yer alan ve zaman içinde uluslararası politikaya yönelik yaklaşımı değişen ABD üzerine odaklanacaktır.

Araştırma sorusunu cevaplamak için bu çalışma, ABD'nin uluslararası siyasetinin tarihsel dönemleriyle ilişkili olarak savaş temalı filmleri içerik analizini kullanarak inceleyecektir. İçerik analizi, çeşitli formatlarda metin, resim, ses, video, belge veya iletişim ürünlerinin anlamını ve işlevini sistematik olarak inceleyen, kullanıldığı bağlamlara dair çıkarımlar yapmak üzere kullanılan bir araştırma yöntemidir. Bu nedenle sosyal bilimler alanında birçok bilim dalında, yukarıda bahsedilen ürünlerin amaçlarını, mesajlarını ve etkilerini incelemek için kullanılmaktadır (Krippendorff, 2019: 24). İçerik analizi yapılırken tutarlılığı sağlamak için önceden tanımlanmış kategoriler belirlenmelidir (Neuendorf, 2017: 19). Bu amaçla çalışmada savaş filmleri kategorisinde yer alan örneklerle yer verilmiş, ayrıca çalışma kapsamında incelenen filmler, kahramanlık, fedakârlık, vatanseverlik, dost-düşman algısı ve savaşa dair duygular bağlamında değerlendirilmiştir. Filmler hem görsel hem de sesli öğeleri yönünden incelenmiş ve bu iki ögenin ABD dış politikasının çeşitli dönemleriyle ne derecede örtüştüğünü ortaya koymak amaçlanmıştır.

Çalışma aynı zamanda ABD'nin dış politikadaki algısının filmlerde nasıl yansıtıldığını belirlemek için filmleri kendi tarihsel dönemleri ve bağlamları içerisinde değerlendirecektir. Bunlara ek olarak, çalışma, savaş temalı filmlerin ABD'nin uluslararası siyaseti bağlamında önemini ortaya koymayı, ayrıca eğlence medyası ile siyasi söylem arasındaki ilişkiye ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Örneklemeler, Soğuk Savaş döneminden, Arap Baharı sonrasına kadar olan süreçte gösterime giren Amerika Birleşik Devletleri kökenli filmler arasından ve her döneme bir film karşılık gelecek şekilde belirlenmiştir. Söz konusu filmler; Top Gun, Black Hawk Down, 12 Strong ve Top Gun: Maverick'tir. Filmler, çevrim içi film veri tabanları, film arşivleri ve DVD de dâhil olmak üzere çeşitli kaynaklardan toplanacaktır.

1. Film Kavramı ve Savaş Filmleri

Film, yüz yılı aşkın bir süredir modern toplumun bir parçası haline gelen ve ekranda hareket eden resimleri ifade etmek için kullanılan bir kavramdır (Zheltukhina vd., 2020: 2). Bu nedenle film kavramı aynı zamanda hareketli resim olarak da adlandırılmaktadır. Işık yoluyla bir ekrana ya da perdeye yansıtılan görüntülerden meydana gelen film, "görme sürekliliği" olarak da bilinen optik bir yanılsama aracılığıyla, pürüzsüzlük ve süreklilik yanılsaması ortaya çıkararak izleyicilere akıcı bir görüntünün ulaşmasını sağlamaktadır (Manvell vd., 2023).

Yaratılan bu optik yanılsama, film kavramının izleyenlerde empati (duygudaşlık) yaratabilecek bir araca dönüşmesini mümkün kılmaktadır. Filmler insanlarda yarattığı duygudaşlık sayesinde, bir kişinin kendinden farklı olanlara karşı bir anlayış geliştirmesine katkıda bulunabilmekte, ayrıca farklı bir cinsiyetten, ırktan, yaştan, toplumsal sınıftan, meslekten, ulustan olan kişilerin perspektifinden bakabilme imkânı sunmaktadır. Bu nedenle filmler bireyin başkalarıyla özdeşleşebilmesi veya onların yolculuğunu, aynı zamanda deneyimlerini paylaşabilmesi için güçlü bir araç olarak kullanılabilir (Jones ve Dawkins, 2018: 298).

Bireylerin kendilerini başkalarının yerine koyabilmesi ve bir anlayış geliştirmesi açısından filmlerin bazı olumlu duygular uyandıran araçlar olarak görülmesi mümkünken, diğer bir yandansa bu aracın insanlarda korku, endişe, sıkıntı ve öfke gibi olumsuz duygular uyandırması da mümkündür (Vittrup, 2022: 11). Bu nedenle korku, neşe, empati, üzüntü, şefkat ve heyecan gibi birçok duyguyu bünyesinde barındırabilen film kavramının, ruh hali ve duygu durumu üzerinde etkili olabileceği nörobilim alanında yapılan çalışmalarda belirtilmektedir (Maffei ve Alessandro, 2019). Bu durum çalışmanın incelemeyi amaçladığı konu kapsamında önem taşımaktadır. Çünkü savaş filmleri de aşağıda inceleneceği gibi, insanlarda belli başlı duyguları yaratmayı hedeflemektedir. Dahası, filmlerin oy verme davranışını, bireylerin bir duruma dair onaylama düzeyini ve herhangi bir konuya dair hissedilen duyguları etkilemede kayda değer bir rolü olduğu (Moustakas ve Firdaus, 2021) da göz önünde tutulduğunda, filmlerin söz konusu yönünün önemi açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Çeşitli duyguların hissedilmesini sağlayan bu araç, kendi içerisinde farklı türlere ayrılmaktadır. Film türleri benzer konuları, temaları, biçimsel ya da üslup kurallarını içeren kategorileri ifade etmektedir (Grant, 2007: 1). Film türleri arasında aksiyon, macera, animasyon, komedi, suç, belgesel, drama, aile, fantezi, tarih, korku, gizem, romantik, bilim kurgu ve savaş gibi kategoriler yer almaktadır (Mangolin vd., 2022: 19076).

Film türlerine göre istatistikler incelendiğinde, aksiyon türüne dâhil olan filmlerin (savaş filmlerini bu kategori içerisinde değerlendirmek mümkündür), en çok izlenen filmler sıralamasında ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Buna dair bir istatistiğe Tablo 1’de milyar dolar cinsinden yer verilmiştir.

Tablo 1: Toplam Gişe Gelirine Göre Film Türleri

Tür	Toplam Gelir (Milyar \$)
Macera	64.95
Aksiyon	50.56
Drama	35.68
Komedi	33.63
Gerilim	19.9

Kaynak: (Statista Research Department, 2023)

Tablo 1’den de anlaşılacağı üzere, izlenme potansiyeli açısından savaş filmleri önemli bir yere sahiptir. Benzeri bir durum tür üzerinden değil, film özelinde incelendiğinde de görülmektedir. Buna göre, bir savaş filmi olan ve çalışma kapsamında değerlendirilen “Top Gun: Maverick” filmi 2022 yılından 2023 yılının Nisan ayına kadar 1,493,491,858 dolar gelir elde ederek, tüm zamanların en çok gelir elde eden 12. filmi olmuştur (Box Office Mojo, 2023).

Söz konusu filmler, genellikle çatışmaya dâhil olan askerlerin ve sivillerin deneyimlerine odaklanmakta ve savaşlarda yaşanan olayları betimlemektedir. Bu tür filmler kurgusal ya da gerçek olaylara dayanabilmekte, ayrıca aksiyon ve dram unsurları içermektedir. Dolayısıyla da savaş filmlerinin hem insanlar tarafından büyük bir ilgiyle karşılanması hem de uyandırdığı güçlü duygular nedeniyle bir propaganda aracı olarak kullanılması gündeme gelmiştir. ABD Savunma Bakanlığı tarafından hazırlanan bir rapora göre, savaş filmlerinin halkın savaşa ve savaşa dâhil olan insanlara yönelik tutumlarını şekillendirebildiği ortaya konmuştur. Raporda

özellikle II. Dünya Savaşı boyunca Hollywood filmlerinin bir propaganda makinesi olarak kullanıldığı, Amerikan milletinin iradesinin bu yolla etkilendiği ifade edilmiştir (Osborne, 1990: 5).

Buna dair önemli bir örnek, 1943 yılında gösterime giren “Destination Tokyo” adlı filmidir. Delmer Daves tarafından yönetilen filmde, Cary Grant adlı karakterin karısına mektup yazmasıyla başlayan on dakikalık bir sahnede, savaş haklılaştırılırken belgesel tarzında çekimler kullanılmıştır. Bu esnada gösterilen sahnelerde, Japonların ve Almanların ırksal açıdan aşağılık oldukları, ABD’nin müttefikleri arasında yer alan Çinlilerin ve Rusların ise genetik olarak savaşı kazanacak olan taraf oldukları belirtilmiştir (Monaco, 2002: 276).

Savaş filmleri konusuna Amerikan devlet kurumları da ilgisiz kalmamış ve FBI, Savunma Bakanlığı, CIA gibi kurumlar, halk açısından imajlarını güçlendirmek için eğlence alanında çalışan görevliler istihdam etmeye başlamıştır. Örnek olarak, FBI bir departman oluşturarak radyo programlarında, filmlerde ve televizyon gösterilerinde, kuruma yönelik algıyı güçlendirmeyi amaçlamıştır. CIA ise, Amerikalıların yeterince araştırma yapmadıkları için kurum hakkında yanlış düşüncelere sahip olmalarını önlemek, Hollywood ile birlikte çalışarak, halka kurumun rolü ve faaliyetleri hakkında doğru bilgi vermek gibi amaçlarla hareketli resimlerin dünyasına dâhil olmuştur (Jenkins, 2012: 1-32). Bunlar arasında en etkili iş birliği ise Savunma Bakanlığı ile Hollywood arasında olmuştur. Savunma Bakanlığı Eğlence Medya Ofisi’ni (The Department of Defense Entertainment Media Office) kurarak, film çekimlerinde stüdyoları, yapım şirketlerini, yapımcıları, yönetmenleri, senaristleri, mekân yöneticilerini ve oyuncularını destekleme amacını taşımıştır (U.S. Department of Defense, 2021). Ancak bu desteğin karşılığında bu ofisin senaryoları yönlendirmeye de başlaması, filmlerin bir propaganda aracına dönüştüğü yönünde tartışmaların da yaşanmasına sebebiyet vermiştir.

2. Eğlence Olarak Savaş

Filmler genellikle görüntü ve ses öğelerini bir arada barındırdığından hem görsel sanatların hem de işitsel sanatların bir parçasıdır. Sanat ise, insan duygularının sembolik biçimlerinin yaratılması olarak tanımlanmaktadır (Carlos, 2019: 94). Bu da sanatın insan duygularını müzik, resim, heykel, edebiyat ve film gibi sembolik biçimlerle ifade etmenin ve iletmenin bir yolu olduğu anlamına gelmektedir. İnsan duygularının bu yolla iletilmesinin ise, bireyler üzerinde oluşturduğu etkilere bir önceki başlıkta değinildiğinden, filmler ve ortaya çıkardıkları duyguların önemi tekrardan anlaşılmaktadır.

Sanatın ortaya çıkardığı duygular çeşitli olmakla birlikte, eğlence amacıyla da kullanıldığını söylemek mümkündür. McKee’ye (2013) göre, sanat izleyicinin duygu ve arzularına hitap ederek eğlence amaçlı kullanılabilir. Sanatçılar hem estetik açıdan hoş giden hem de duygusal olarak ilgi çekici eserler yaratabileceklerinden, izleyicilere zevk ve keyif duygusu sağlayabilmektedir. Bu nedenle, birçok insan film izlemenin ve sinemaya gitmek gibi filmle ilgili aktivitelerin eğlencenin bir türü olduğunu düşünse de filmler, yukarıda belirtildiği gibi insanlarda yarattığı etkiler de göz önüne alındığında, genellikle eğlencenin dışında özellikler de taşımaktadır. Dolayısıyla Carter ve Clause (2014: 7-8) “filmler çoğu zaman başka şeyler hakkındadır” diyerek filmlerin eğlence aracı dışındaki yönlerini hatırlatmış ve incelenmesini teşvik etmiştir.

Nitekim eğlence olarak savaşın ve savaş filmlerinin izleyiciler üzerinde çeşitli etkileri olduğu ve farklı amaçlar için kullanıldığını söylemek mümkündür. İlk olarak savaş filmleri, izleyicinin şiddete karşı duyarsızlaşmasını sağlayabilmektedir. Savaş söz konusu bağlamda, şiddetten daha çok, memnuniyet verici bir tüketim aracına dönüşmektedir (Stahl, 2010: 6). Psikoloji alanında yürütülen ve medya yoluyla şiddet içeriğine maruz kalmanın şiddete karşı duyarsızlaşmaya neden olup olmadığını ortaya koymaya çalışan çeşitli araştırmaların da desteklediği üzere, bu tip içeriklere maruz kalmak, izleyicilerin şiddete karşı duyarsızlaşmasına neden olmakta ve izleyiciler şiddete maruz kalanlara karşı daha az sempatik hissetmektedir. Bununla birlikte, yineleyen biçimde maruz kalma ise durumu daha ileri bir aşamaya götürerek, beraberinde daha fazla şiddet isteğinin oluşmasına yol açmaktadır (Fanti, vd., 2009: 179). İkinci olarak, savaş filmleri eğlence aracı rolünde kullanıldıklarında militarizmin yüceltilmesini sağlayabilmektedir.

Bu kapsamda, savaş filmlerinde sunulan görüntüler, halkın çatışmaya olan ilgisini artırmakta ve savaşın meşruluğunu güçlendirmektedir. Bireyler, savaşçının kahramanlığını izleyerek, savaşa dair romantik hislere kapılmakta ve şiddet bir zevk kültürüne dönüşmektedir (Paris, 2000: 8).

Üçüncü olarak, savaş filmleri ulusal mitleri güçlendirebilmektedir. Buna göre, örneğin filmlerde kullanılan milli bayraklar, “biz” ve “onlar” biçimindeki sözcüklerin kullanımı, ulusal mitlerin oluşmasında ve güçlenmesinde katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla da filmlerin icadından itibaren, hükümetler hareketli resimlerin gücünü fark etmiş ve ulusal bir anlayış inşa etmede kullanmış, dost ve düşman ayrımını bu yolla halka aktarmaya çalışmıştır (Carter ve Klaus, 2014: 8). Dördüncü olarak, savaş filmleri rahatlama ve gerçeklerden kaçma duygusu sağlayabilmektedir. Bu filmlerde genellikle işlerin iyiye gideceğine dair bir iyimserlik bulunmaktadır (Bronfen, 2012: 81).

Yukarıda yer verilen dört etken göz önünde tutulduğunda, eğlence olarak savaşın bazı olumsuzluklara yol açabileceği ortaya çıkmaktadır. Genel açıdan ifade edilecek olursa, söz konusu dört etkene dayanarak, savaş filmlerinin, savaşa dair rahatsız edici ve travmaya yol açıcı yönleri gizleyeceği ya da en aza indirgeyeceği söylenebilir. Bu etkenler tek tek incelendiğinde ortaya çıkması yüksek ihtimal olan sonuçlar şunlardır:

I. Etken: Savaş filmlerinin, kitlelerin yaşadığı acılara değil de bireysel karakterlerin kişisel hikâyelerine yoğunlaşması, şiddete karşı duyarsızlaşmayı kolaylaştırabilir.

II. Etken: Savaşın yüceltilmesi veya romantikleştirilmesi, savaşı bir vahşet ve gereksiz ölüm olayı olmaktan çıkararak heyecanlı bir macera ya da asil amaçlara hizmet eden bir olay haline getirebilir.

III. Etken: Özgürlük, zafer ve onur gibi kavramlar kullanılarak savaş alanlarında akan kanın boşa gitmediğine dair inançlar pekiştirilebilir.

IV. Etken: İzleyicilere bir çatışmanın başarılı bir şekilde çözüldüğü gösterilerek, izleyicilerde bir rahatlama hissi yaratılabilir.

3. Savaşın Estetize Edilmesi

Estetik, sözlük anlamı olarak göze hoş görünen sanatsal eserleri ya da güzelliğin, sanatın, zevkin yaratılması ve takdir edilmesi ile ilgilenen bir bilim dalını ifade etmektedir (Merriam-Webster, 2023). Dolayısıyla bir sanat dalı olarak filmlerin de estetik değere sahip olduğunu ve göze hoş görünecek görüntüler içerdiğini vurgulamak gerekmektedir.

Estetik kavramının anlamı ve filmlerin bir alt türü olan savaş filmleri göz önünde tutulduğunda, “savaşın estetize edilmesi” açısından bir tanım yapıldığında, bunun, literatürde, şiddet ve çatışmanın görsel araçlar kullanılarak hoş giden veya çekici bir şekilde sunulması olarak tanımlandığı görülmektedir (Breazu, 2022). Savaşın bu şekilde estetize edilerek sunulması, onun olumsuz yönlerini gizleyebilmekte, savaşı yüceltebilmekte ya da izleyicinin duygularını manipüle edebilmektedir (Gozalo-Salellas ve Dapena, 2020: 132). Bu durum ise savaşı romantik bir hale getirerek, ahlaki ve politik sonuçları ihmal etmektedir (Sanchez, 2011: 3). Sontag’ın “Başkalarının Acısına Bakmak” adlı eserinde de belirttiği gibi, savaşla ilgili görüntülerin sunulmuş biçimine göre, bir taraftan savaşa karşı çıkan düşünceleri güçlendirmesi mümkünken diğer taraftansa ateşli bir militanlığı beslemesi mümkündür (Sontag, 2004: 4).

Savaşın estetize edilmesinin temel karakteristiklerini iki madde altında genelleştirmek mümkündür. İlk olarak, savaş filmleri savaşı estetize ederek, genellikle bir güzellik ve kahramanlık duygusu yaratmaktadır. Bunun içinse canlı renklerin kullanımı, dramatik aydınlatma, stilize görüntüler ve ağır çekim gibi tekniklere yer verilmektedir (Chouliarakı, 2006: 261). İkinci olarak, savaş filmleri, savaşın şiddetini ve yıkımını hafife alırken askerlerin cesaretini ve güçlü ulus algısını ön plana çıkarabilmektedir. Söz konusu durumda genellikle iyi-kötü ikilemi gündeme getirilmektedir. İyi-kötü ikileminin devreye girmesiyle birlikte, çoğu zaman, ulusal güvenliği tehdit eden kötü karakterlerin olduğu bir gruba karşı cesur askerlerden oluşan iyiler, kahramanlık göstererek ülkelerini kurtarmaktadır. Bu esnada insanların bombalanması, vurulması, bıçaklanması ya da dövülmesi gibi şiddet eylemleri, ulusal güvenliği

sağlamakta birer yöntem olarak kullanıldıklarından, savaşın bu yönleri, izleyici tarafından eleştirilmek yerine kutlanmaktadır (Boggs ve Pollard, 2016: 4-5).

Savaş estetize edilirken, ağır çekim (Eberwein, 2010: 148), yoğun bir şekilde sesli ve görsel öğelerin kullanımı (Bender, 2014: 1), dost ve düşmanı birbirlerinden ayırt edecek şekilde müzik kullanımı (düşmanlar için kulak tırmalayan, dostlar için daha yumuşak), yakın çekim (Surace, 2022: 32-142), gelişmiş teknoloji ve silahların gösterimi (Novelli, 2002: 1261) gibi sinematik teknikler kullanılmaktadır.

Sinematik tekniklerin yanında, savaş ayrıca anlatının belirli bir şekilde oluşturulması yoluyla da estetize edilebilmektedir. Bunun için filmlerin teması, karakterleri ve diyalogları savaşı haklılaştıracak biçimde düzenlenebilmektedir. Savaş filmlerinde yaratılan kahramanlık, fedakârlık ve intikam gibi içerikler, izleyicide bir sempati yaratmaktadır. Bu durum ise, filmler aracılığıyla ortaya konan anlatının, dünya görüşleri ve kimlikleri belirlemede inşa edici bir role bürünmesini sağlamaktadır (Kleinen, 2003: 434).

Savaşın estetize edilmesine dair söz konusu yönler, yalnızca filmlerle sınırlı kalmamıştır. Hükümetler de filmlerde kullanılan yöntemleri propaganda ve ideoloji yayma aracı haline getirerek (Harman, 2019: 241) “filmleştirme”¹ olarak adlandırabileceğimiz bir şekilde kullanmışlardır. Söz konusu yöntemin en belirgin örneklerinden biri, 2003 yılının Mayıs ayında ABD başkanı Bush’un, Irak savaşı ile ilgili olarak, bir uçak gemisi üzerinde yapmış olduğu konuşmadır. Bu konuşmada Bush, Top Gun filminin yapısal özelliklerini taklit eder biçimde, uçuş tulumlarını giymiş bir vaziyette ve etrafta gemiye ait uçaklar uçtuğu esnada konuşmasını yapmıştır. Böylelikle filmlere özgü estetiği uluslararası siyaset bağlamında kullanarak, kendisine başkomutan imajı oluşturmaya çalışmıştır (Carter ve Klaus, 2014: 2).

4. Savaş Temalı Filmlerin Savaşın Estetize Edilmesine Etkisi

Örnek olarak seçilen “Top Gun, Black Hawk Down, 12 Strong ve Top Gun: Maverick” farklı dönemlerde çekilen ve dolayısıyla ABD açısından uluslararası sistemi farklı açıdan ele alan Hollywood yapımı filmlerdir. Söz konusu filmlerin ortak özelliği, Savunma Bakanlığı Eğlence Medya Ofisi tarafından desteklenmeleri ve aynı zamanda savaşı betimlemelerinde ortak bir estetiği paylaşmalarıdır. Aşağıda tablo 2 ‘de örneklem olarak seçilen filmler hakkında genel bilgiler verilmektedir.

Tablo 2: Örneklem Olarak Seçilen Filmler Hakkında Genel Bilgiler

Film Adı	Top Gun	Black Hawk Down	12 Strong	Top Gun: Maverick
Gösterim Yılı	1986	2001	2018	2022
Tür	Aksiyon ve Drama	Aksiyon ve Drama	Aksiyon ve Drama	Aksiyon ve Drama
Süre	1 saat 49 dakika	2 saat 24 dakika	2 saat 10 dakika	2 saat 10 dakika
Yönetmen	Tony Scott	Ridley Scott	Nicolai Fuglsig	Joseph Kosinski
Yazar	Jim Nakit, Jack Epps Jr., Ehud Yonay	Ken Nolan	Ted Tally, Peter Craig	Peter Craig, Justin Marks
Oyuncular	Tom Cruise, Tim Robbins, Kelly McGillis, Anthony Edwards	Josh Hartnett, Ewan McGregor, Tom Sizemore, Eric Bana	Chris Hemsworth, Michael Shannon, Michael Pena	Tom Cruise, Jennifer Connelly, Miles Teller
Müzik	Harold Faltermeyer	Hans Zimmer	Lorne Balfe	Harold Faltermeyer Lady Gaga Hans Zimmer

¹ Kavram “video oyunlaştırma” kavramından hareketle oluşturulmuştur. Video oyunlaştırmada, oyunlara ait referansların ve tasarımların, oyun dışı alanlara aktarılması bulunmaktadır (Türker ve Gök, 2022: 132). Bu nedenle filmlere ait yapıların, film dışındaki bir bağlama aktarılması dolayısıyla filmleştirme kavramının kullanımı uygun görülmüştür.

Bütçe/Hasılat	15.000.000 \$/357.288.178 \$	92.000.000 \$/ 172.989.651 \$	35.000.000 \$ /67.450.815 \$	170.000.000 \$/1.488.732.821 \$
IMDb Puanı	6,9	7,7	6,5	8,3

Kaynak: Tablo, Imdb, Letterboxd ve Allmovie sinema veri tabanlarının 2023 yılı bilgileri esas alınarak hazırlanmıştır.

Top Gun

ABD donanma pilotu olan Teğmen Pete Mitchell “Maverick” (Tom Cruise) ve arkadaşı yardımcı pilot Nick Bradshaw “Goose” (Anthony Edwards) ileri düzey savaş pilotluğu eğitimi için Miramar Deniz Hava Üssü’ne gönderilirler. Burada önemli bir derece olan “Top Gun” ödülü için Tom Kasansky “Iceman” (Val Kilmer) ile yarışa girerler. Maverick, donanmada çok sevilen biri değildir çünkü kendisi gibi pilot olan babası vaktiyle askerlerin hayatını kaybettiği bir kazaya neden olmuştur. Ayrıca uçuş tarzı etkili olsa da eğitmenler tarafından çok tehlikeli olarak değerlendirilmektedir. Maverick, Top Gun ödülü için mücadele ederken sivil eğitmenlerinden biri olan Charlotte Blackwood (Kelly McGillis) ile tanışır ve ona âşık olur. Bir savaş eğitimi uçuşu sırasında tehlikeli bir manevranın ardından, Maverick’in uçağı kontrolden çıkar, yardımcı pilotu ve arkadaşı olan Goose’u fırlatma sisteminin geç devreye girmesi sebebiyle kaybeder. Goose’un ölümünden kendisini sorumlu tutan Maverick, arkadaşını kaybetmenin psikolojik etkisiyle Top Gun ödülünü rakibi Iceman’e kaptırır. Ancak Maverick’e komutanları tarafından Sovyetler Birliği uçaklarının dahil olduğu gergin bir uluslararası kriz sırasında kendini göstermesi için son bir şans verilir (Allmovie, 2023a; Letterboxd, 2023a; Imdb, 2023a).

Bu son şansını iyi değerlendiren Maverick, büyük bir “kahramanlık” göstererek “düşman” uçak ve pilotlarına karşı önemli bir üstünlük sağlar ve ABD’nin söz konusu krizde Sovyetler Birliği’ne karşı galip gelmesine yardımcı olur. Görevi başarıyla tamamlayan Maverick, filmin sonunda bir Top Gun eğitmeni olmaya karar verir.

Top Gun filmine, Ehud Yonay’ın California Dergisinin Mayıs 1983 sayısında yayınlanan “Top Guns” başlıklı makalesi esin kaynağı olmuş, hatta bu makalede yayımlanan CJ Heatley tarafından çekilen fotoğraf filmin ana kurgusunun temelini oluşturmuştur. Söz konusu fotoğrafta “Bir Wolfpack pilotunun görüşünden, F-14’lerle dolu bir gökyüzü resmedilmiştir. Yonay makalesinde, Miramar Donanma Hava Üssü’nde görevli F-14 pilotları Yogi ve Possum’un uçuş maceralarını anlatmaktadır (Yonay, 1983).

Top Gun Mayıs 1986’da, Ronald Reagan’ın ikinci başkanlık döneminde gösterime girmiş ve Vietnam Savaşı’nın kamuoyu üzerindeki olumsuz etkisini kırması hedeflenmiştir. Bir başka ifadeyle filmin, kahramanlık ve vatanseverlik duygularının tekrar canlandırılması noktasında önemli bir etki yaratacağı düşünülmüştür (Kampmark, 2022).

Savunma Bakanlığı Eğlence Medya Ofisi, film şirketine 1.8 milyon dolar maliyetle Miramar Donanma Hava İstasyonu’nun, dört uçak gemisinin ve yaklaşık iki düzine F-14 Tomcats ile F-5 Tiger’in kullanımına izin vermiştir. Filmin bütçesinin yaklaşık 15 milyon dolar olduğu ve tek bir F-14 Tomcat’in yaklaşık maliyeti 38 milyon dolar olduğu düşünüldüğünde film şirketi için kârlı bir birlikteliğin doğduğunu söylemek mümkündür. Bu sayede filmde, it dalaşlarının, alçak irtifa ve yakın formasyon uçuş sahnelerinin kokpit ve hava görüntülerinin çekimleri söz konusu askeri erişimle mümkün hale gelebilmiştir. Ancak Eğlence Medya Ofisi desteği karşılığında yapımcılar, departmanın senaryoda değişiklik yapmasına da izin vermeyi kabul etmiştir. Örneğin Maverick’in arkadaşı ve yardımcı pilotu Goose’in havada bir çarpışmada değil kazada hayatını kaybetmesi sağlanmıştır. Çünkü donanmaya göre bu durumun kamuoyunda olumsuz bir algı oluşturma ihtimali bulunmaktadır. Ayrıca, Maverick’in aşkı Charlie, bir askeri personelden bir sivile dönüştürülmüştür. Çünkü donanma düzenlemeleri subayların ve askere alınmış personelin ilişki kurmasını yasaklamıştır (Zenou, 2022).

Savaş uçaklarının gösterişli sahnelerine sahip olması sebebiyle 1980’li yıllarda en çok izlenen ve beğenilen filmlerden olan Top Gun, olay örgüsü ve karakterleri ile hem Soğuk Savaş’ın son dönemlerine hem de savaşın estetize edilmesine yönelik önemli unsurları içermektedir.

Top Gun filminin özellikle gençlere hitap etmesi amaçlanmıştır. “En iyinin en iyisi” olmak üzere eğitilen ABD Donanması pilotlarını konu alan film, gençler arasında popüler olması için tüm özelliklere sahiptir. Kendine güvenen ve tehlikelere atılmaktan korkmayan bir kahraman olan Maverick, güzel ve mesleğinde uzman bir kadın imajı çizen Charlotte ve ikisinin aşk sahnelerini daha da duygusallaştıran aynı zamanda film ile popülerleşen Berlin müzik grubunun seslendirdiği “Take My Breath Away” pop şarkısı bu özellikler arasındadır (Lamar, 1986).

Hikâyede, pilotlar gerçek savaşa girmekte ve çoğunlukla büyük beğeni toplayan cürekâr manevralar yapmaktadır. Bütün bu özellikler bir araya geldiğinde filmin ana mesajı “kim bir kahraman olmak istemez ki?” noktasına gelmektedir. Bu sayede Vietnam Savaşı, gençler için daha uzak bir anı haline gelmiştir (Wilkinson, 2022). Filmde aksiyon sahnelerine eşlik eden müzikler de maceracı duyguyu pekiştirerek kahramanlık motivasyonunun sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Özellikle filmin açılış sahnesinde gemiden kalkan uçakların gösterişli manevralarına “Danger Zone” adlı müzik ile hava savaşı sahnelerine dinamizm katılarak izleyicilerin heyecanının artması sağlanmıştır. Şarkının tempolu ritmi, pilotların yüksek hızda uçtukları ve adrenalin dolu anları yansıtmak için uygun bir seçim olmuştur. Şarkının adında ve sözlerinde geçen “Danger Zone (Tehlikeli Bölge)” ifadesi, adrenalin dolu bu maceraya vurgu niteliğindedir. Böylelikle filmdeki karakterlerin cesareti ve savaşçı ruhu ön plana çıkarılmaktadır. Ayrıca izleyicilerde duygusal tepkinin güçlendirilmesi sağlanmaktadır.

Reagan dönemi başlangıç olmak üzere filmler üzerinden vatanseverliğe, kahramanlığa, orduya desteğe ve ABD’nin düşmanlarının kötü tasvirine (özellikle Sovyetler Birliği) vurgu yapılması önemli hale gelmiştir. Top Gun da eğlendirme amaçlı basit bir aksiyon filmi olmanın ötesinde, aslında Reagan yıllarında Amerika’nın politikasını anlamak için bir siyasi ve kültürel ürün olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Film, gençleri orduya katılmaya ikna etmek için bir “işe alım reklamı” olmanın yanı sıra, o dönemde geri kazanılması hedeflenen vatanseverlik ya da rekabet gibi birkaç geleneksel değeri ve ideali sergilemektedir (Gagaridis, 2017: 2-4). Gagaridis’e (2017: 4) göre, Maverick’in hikâyesi, “ABD’nin deneyimini ve özgüvenini yeniden kazanmak için travmatik bir geçmişle başa çıkma şeklini ve gelecekle yenilenmiş güven ve iyimserlikle yüzleşme iradesini” yansıtmaktadır.

Filmin yayımlanmasının ardından donanma pilotu olmak için yapılan başvuruların arttığı çeşitli yayın organlarında ifade edilmiş, hatta donanmanın işe alım görevlilerinin sinemaların dışında stantlar kurdukları belirtilmiştir (Zenou, 2022).

Top Gun’ı izledikten sonra daha fazla Amerikalı orduya katılmak istemekle kalmamış, aynı zamanda daha fazla Hollywood yönetmeni ve yapımcısı orduyla çalışmak istemiştir (Bautista, 1991: 35). TIME, Eğlence Medya Ofisi’nin Top Gun’ın gösterime girmesinin ardından sonbahara kadar 200’den fazla senaryoyu gözden geçirdiğini belirtmiştir. Ancak bu gözden geçirme süreci aynı zamanda Eğlence Medya Ofisi’nin senaryolarda değişiklik talep edebileceği anlamına da gelmektedir (Waxman, 2016).

Black Hawk Down

Savaş muhabiri Mark Bowden tarafından gerçek olaylar temelinde yazılan “Kara Şahin Düştü: Modern Savaşın Öyküsü (Black Hawk Down: A Story of Modern War)” isimli kitaba dayanan ve Soğuk Savaşın bitiminin hemen sonrasındaki dönemi konu alan film, 1993 yılında bir grup Amerikan askerinin (Delta Force), BM Barış Gücü’nün bir parçası olarak iç savaşın sürdüğü Mogadişu-Somalili’de yaşadıklarını anlatmaktadır. Film, Somalili diktatör Mohamed Farrah Aidid’i devirmek için düzenlenen bir Amerikan askeri operasyonunu konu almaktadır. Ancak filmin senaryo bakımından odak noktası, ana karakterlerin -Personel Çavuş Matt Eversmann (Josh Hartnett), Yarbay Danny McKnight (Tom Sizemore), Çavuş Jeff Sanderson (William Fichtner), Grimes (Ewan McGregor)- operasyon sırasında “düşman” kuvvetleri tarafından düşürülen Black Hawk helikopterlerinin enkazına ulaşarak ölü ya da diri herkesi kurtarma mücadelesidir (Allmovie, 2023b; Letterboxd, 2023b; Imdb, 2023b; Chaurel, 2020: 6-7).

“Kimseyi geride bırakmayın” düşüncesi temelinde, gerçekleştirilmeye çalışılan bu kurtarma mücadelesinde ABD kuvvetleri, etkili gerilla savaş taktikleri uygulayan Somalili milislerin yoğun

direnışıyle karşı karşıya kalırken, 15 saatlik silahlı çatışma birçok askerin ölmesi ve yaralanmasıyla sonuçlanır (Godfrey, 2009: 219-220).

Filmin temel argümanı ABD'nin bölgesel ve küresel güvenliği sağlamak için dünyanın herhangi bir bölgesinde askeri operasyon yapabilecek yetkinliğe ve iradeye sahip olduğudur. Bu sebeple filmde özellikle vurgulanmak istenen ABD'nin Somali'deki açlık ve iç savaşın temel sebebi olan diktatörün devrilmesi için gösterdiği kahramanlık ve fedakârlıktır. Bu bakımdan filmde diyaloglarda özellikle vurgulanan husus, Somali'de yaşananların bir iç savaş olmadığı ve bir soykırım olduğu ve ABD'nin bu soykırımı engellemek için Somali'de bulunduğu. Kahramanlığı ve fedakârlığı pekiştirmek içinse filmin ilk sahnelerinde “ya yardım edileceği ya da onların CNN'den takip edileceği” yönünde bir çıkarım yapılarak, ABD'nin yardım etmeyi tercih ettiği izleyiciye aktarılmaya çalışılmıştır.

Ridley Scott imzalı Black Hawk Down filmi, Pentagon'un tam desteğini almıştır. Oyuncular, Fort Bragg'da yoğun bir eğitim sürecinden geçmiştir (Talbot, 2002). Filmin çekimlerinde gerçek askerler yer almıştır ve filmin yapım sürecinde Mogadişu operasyonuna katılan üst rütbeli askerlerin yardımı alınmıştır. Ayrıca, filmin içinde görülen helikopterlerin ve pilotların bir bölümü gerçekten o günkü harekâta katılmıştır. Bunun karşılığında Pentagon'un doğrudan talebi üzerine film yapımcıları, filme alınmış olmasına rağmen, ordunun helikopterle yaban domuzu avladığı sahnenin tasvirini yumuşatmıştır (Alford, 2016: 338).

Talbot'a (2002) göre bu destek ve müdahale doğrultusunda film, ABD'nin Somali'ye müdahalesinin gerçek aktarımını değil, ABD militarizminin bariz bir şekilde yüceltilmesi işlevini görmektedir. Çünkü film senaryosunun dayanak noktası olduğu belirtilen Mark Bowden'ın kitabıyla tam olarak örtüşmemektedir. Bowden, savaşın olaylarını Mogadişu sokaklarında takip etmek ve okuyucuya açıklamak için savaşın taraflarının kim olduklarını, ailelerini ve savaşa neden katıldıklarını özellikle tasvir ederken, film kitabın bu yönünü çok fazla işlememeyi tercih etmiştir (Talbot, 2002). Talbot (2002) filmin 3 Ekim 1993'te Mogadişu'da olanlarla ilgili kamuoyu algısını değiştirmeye çalıştığını çünkü o zamanlar bu olayın kamuoyu algısında ABD ordusu için aşağılayıcı bir yenilgi olarak görüldüğünü ifade etmektedir.

Bu algıyı değiştirme amacıyla olduğu düşünülen film, Er Ryan'ı Kurtarmak tarafından 1990'lı yıllarda hedeflenen yurtseverlik çerçevesinde savaşın amacını hayatta kalmaya ve kişinin asker arkadaşlarını korumaya indirgeyen çağdaş savaş filmleri modelini sürdürmektedir (Klien, 2005: 427).

Black Hawk Down, tehlikeler ve aşılmaz zorluklar karşısında bile temel değerlere sahip olmayı hedefleyen bir askeri kültürün varlığını özellikle vurgulamaktadır. Filmde askerlerin yaşadığı zorlukları ifade etmek için gerçekleşen çatışma ve yaralanma sahneleri kamuoyunu her türlü uyumsuzluğa rağmen askerlerin mücadelelerini desteklemeye davet etmektedir (Klien, 2005: 432). Filmin giriş cümlesi Platon'dan esinlenerek “sadece ölümler savaşın sonunu gördü” cümlesi de filmin bu temel argümanını desteklemektedir. Klien'e (2005: 432) göre bu durum, görünüşte “savaş karşıtı filmleri Amerikan savaş yanlısı propagandaya” dönüştürmenin önemli bir adımıdır.

Black Hawk Down da görünüşte ABD'nin Somali'ye müdahalesini politik açıdan sorgulasa da ABD askerlerinin kahramanlığını ve askeri kültürünü üst bir noktaya çıkarmayı da ihmal etmemiştir. Bu nedenle söz konusu film, eleştirilenlerce “asker yanlısı ancak savaş karşıtı” bir film olarak tasvir edilmektedir.

Bu açıdan filmin verdiği politik mesajın da önemli olduğunun altının çizilmesi gerekmektedir. Doğu Bloğunun dağılmasıyla ve Soğuk Savaş'ın bitmesinin hemen akabinde oluşan insani krizler ve bu krizlere ABD müdahalelerinin meşruluğunun sağlanması tartışmalı hale gelmiştir (O'Connor, 2004: 27). Bu nedenle filmin ana konusunu oluşturan 1993'teki Black Hawk Down olayından sonra ABD'nin Somali'den hemen çekilmesi, “ABD'nin proaktif olarak insani misyonlara dâhil olma ve BM ile iş birliği yapma konusundaki zorluklarının bir simgesi haline gelmiştir” (Gasbarri, 2018: 73-74; 89).

Filmin müzikleri de savaşı estetize etme ve bir eğlence haline getirme bakımından çeşitli özelliklere sahiptir. Filmin müziklerini besteleyen Hans Zimmer, Afrika çöllerine özgü çeşitli

enstrümanları ve sesleri kullanarak filmin içeriğinin aksine tipik olarak pozitif algı uyandırarak şiddet sahnelerini estetize etmiştir. Örneğin ölümlü ya da yaralanmalı çatışma sahnelerinde bile duygusal müzikler değil, maceracı duyguları tetikleyen hareketli müzikler çoğunlukla tercih edilmiştir.

Sonuç olarak film, politikanın yanlış yönlendirildiğine veya etkisiz bir şekilde uygulandığına dair mesajlarına rağmen, kamuoyunun Amerikan askerlerine kişisel desteğini arttırma amacı taşımaktadır. Film, askerlerin canlı ve duygusal deneyimlerini tasvir ederek savaşı estetize etmekte ve izleyicinin empati kurmasını sağlayarak askeri politika oluşturma konusundaki eleştirel söylemi bir nevi baskılamaktadır (Klien, 2005: 428). Bu durumla ilgili olarak Dalby'e (2008: 443) göre yönetmen Ridley Scott'ın savaş ve bilim kurgu filmlerinin birçoğunda birbirine bağlı iki tema bulunmaktadır. Scott ilk önce izleyiciler için, inandırıcı evrenler inşa etmeye odaklanmakta akabinde ise ahlaki ya da doğru kurallarla ilgili sorular sormaktadır (Dalby, 2008: 443). Savaşın estetize edilmesi noktasında söz konusu filmde de bu durum görülebilmektedir.

12 Strong

Doug Stanton'ın "Atlı Askerler (Horse Soldiers)" adlı kitabından esinlenilerek 11 Eylül terör saldırıları sonrası ABD'nin Afganistan müdahalesini konu alan filmde takım liderliğini Mitch Nelson'un (Chris Hemsworth) ve en yakın destekçisi Hal Spencer'in (Michael Shannon) yaptığı 12 kişilik bir ABD özel kuvvetler ekibi, Taliban'ın düşmanı olan General Raşid Dostum'a (Navid Negahban) yardım etme görevini üstlenirler. Söz konusu askerlerin temel amacı Dostum'u, birlikte Taliban ve El Kaide'ye karşı savaşmaya ikna etmek ve böylelikle Afganistan içine ilerlemek ve Taliban kuvvetlerini sıkıştırarak hava saldırısı ile yok edilebilecek uygun ortamı hazırlamaktır. Ancak, Amerikalı askerlerin Afgan atlı askerlerinin ilkel taktiklerine uyum sağlaması gerektiği gibi, aynı zamanda karşılıklı güvensizlik ve kültür farkı da bulunmaktadır (Imdb, 2023; Beyazperde, 2023; Allmovie, 2023c; Letterboxd, 2023c).

Söz konusu zorluklara rağmen askerlerin kahramanlıkları ve mücadele azimleri sayesinde Taliban karargâhında Nelson ve Dostum'un birlikleri tarafından kontrol sağlanır ve görevlerini başarıyla tamamladıktan sonra Nelson ve birliği Afganistan'dan ayrılarak ABD'ye döner (Azza ve Prihatika, 2021: 223). Söz konusu filmin "kahramanları" gerçekten de 11 Eylül'den sonra Afganistan'a gönderilen ilk ABD birlikleridir. 11 Eylül saldırılarına yanıt olarak ABD Özel Kuvvetleri birimi Alpha 595, Afganistan'a gönderilen üç ekipten biridir. Ekibin ilk görevi, hava muharebeleri esnasında uçaktan atlayan pilotları kurtarmak iken, görevleri aşiret liderlerini (savaş ağaları) ortak düşmanları olan Taliban ve El Kaide ile savaşmaya ikna etmeye evrilmiştir (History vs Hollywood, 2023).

Film, ABD birliklerinin Afganistan'a ayak basmasından 16 yıl sonra çekilmiş olmakla birlikte, Afganistan'daki çatışmaların neden olduğu çıkmaz ve başarısızlığa rağmen, müdahaleyi nitelikli bir başarı olarak izleyiciye gösterme çabasıdır.

12 Strong, kahramanlık ve yurtseverlik ekseninde ABD gücünün yenilmezliği konusunda kendinizi iyi hissetmenizi isteyen bir savaş filmi olarak tasvir edilmektedir. Bu amaç doğrultusunda filmin, bir savaş temalı video oyunu gibi inşa edildiği görülmekte, hatta her çatışma ve mücadele yeni bir seviye gibi gösterilmektedir. Bu noktada özellikle savaşın ıstıraplı göz ardı edilmektedir (Gleiberman, 2018).

Azza ve Prihatika'ya (2021: 227) göre filmin ana görevi, ABD müdahaleciliğine yönelik fikirlerin, tutumların, düşünme biçimlerinin ve inancın telkin edilmesidir. Film bunu yaparken "kahramanlara" ve onların ülkeleri için gösterdikleri fedakârlığa odaklanmayı da ihmal etmemektedir. Örneğin ana karakter Nelson filmde güçlü ve saygın bir lider olarak resmedilmekte ve ailesine daha fazla vakit ayırabilmek için masa başı bir göreve geçmeye hazırlanırken, 11 Eylül saldırılarına kayıtsız kalamayarak bir kahramandan beklenen fedakârlığı göstererek Afganistan'a gidecek birliğin başında olmayı talep etmiştir. Benzer şekilde emekliliğe hazırlanan Spencer da söz konusu saldırılara kayıtsız kalmayarak emekli olmaktan vazgeçmeyi tercih etmiştir.

Filmde savaş sahnelerinin tasarımı görsel efektlerle desteklenmiş, özellikle savaşın etkileri, ağır çekimler, patlamalar ve hava bombardımanının dâhil edilmesiyle birlikte daha güçlü bir şekilde yansıtılmış, savaşın yoğunluğu ve gerçekçilik hissi artırılmaya çalışılmıştır. Böylece izleyiciye görsel bir şölen sunularak savaşın etkileyici bir kavram olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Buna ek olarak filmde kullanılan müzikler de savaşın estetize edilmesine katkıda bulunmuştur. Örneğin, savaş sahnelerinde yüksek enerjili ya da dramatik müzikler kullanılarak izleyicinin heyecanının artırılması ve daha güçlü bir duygusal deneyim yaşaması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu sayede izleyici olayların içine daha fazla çekilebilmiş ve savaştaki kahramanlık izleyiciye daha etkili bir şekilde aktarılmıştır.

Top Gun Maverick

1986 yapımı Top Gun filminin devamı niteliğinde olan Top Gun: Maverick, ABD donanması pilotu Pete Mitchell'in (Tom Cruise), Top Gun mezunlarını zorlu bir görev için eğitmek üzere geri dönüşü sonrası yaşananlara odaklanıyor. İlk filmde yaklaşık 30 yıl sonra, Maverick hala üst düzey bir donanma pilotu olarak sınırları zorlamakta ancak Top Gun'un seçkin mezunlarına liderlik ederken geçmişle de yüzleşmek zorunda kalmaktadır. Çünkü bu seçkin birliğin içerisinde Maverick'in ilk filmde kaybettiği en iyi arkadaşı ve ortağı Nick Bradshaw'ın oğlu Teğmen Bradley Bradshaw "Rooster" (Miles Teller) da bulunmaktadır (Allmovie, 2023d; Letterboxd, 2023d; Imdb, 2023d).

Filmin ana konusu, ABD'nin, ismi belirtilmeyen bir ülkenin kitle imha silahları geliştirebilecek bir tesis inşa ettiği ve seçkin bir savaş uçağı ekibinin onu korumakla görevlendirildiği hususunda güvenilir istihbarat elde etmesi üzerine kuruludur.

Filmin ana karakteri Maverick, disiplinsiz davranışları nedeniyle ilk filmde de hatırladığımız Tom Kasansky "Iceman" (Val Kilmer) gibi emsallerine göre rütbe atlama konusunda başarı gösterememiş, Albay rütbesinde ve artık dost olduklarını anladığımız Iceman'ın da desteğiyle test pilotluğu görevini icra etmektedir. Maverick, yine Iceman'ın isteğiyle Top Gun'un yeni mezunlarından oluşan bir ekibi hazırlamak ve bu ekiple birlikte söz konusu tesisi yok etmek için, bu kez bir eğitmen olarak Top Gun'a çağırılmıştır. Görev planı, söz konusu ekibin uçak gemisinden kalkarak, düşman bölgesine girmesini, saldırıyı gerçekleştirmesini ve ardından uçak gemisine geri dönmelerini içermektedir. Maverick'in ilk filmde olduğu gibi sınırları zorlayan uçuş ve saldırı taktikleri amirleri tarafından tepki çekmesine ve hatta Top Gun'dan uzaklaştırılma kararı vermelerine rağmen, Maverick ekibiyle birlikte bu görevi icra safhasına geçmiştir.

Filmin sonunda zor ancak başarılı harekâtın ardından düşman uçakları ile gerçekleşen hava mücadelesinde Maverick kendini feda ederek, Rooster'ı vurulmaktan kurtarmış ancak Maverick'in uçağı düşmesine rağmen fırlatma ile güvenli bir yere paraşütle atladıktan sonra, kendisine ateş etmeye hazırlanan bir saldırı helikopterini bu sefer Rooster imha ederek Maverick'in kurtulmasını sağlamıştır. Ancak kendi uçağı da vurulduğundan paraşütle atlayarak kurtulabilmiştir. Film, Maverick ile Rooster düşman bölgesinden eski bir F-14 çalarak ve yeni nesil savaş uçaklarına üstünlük sağlayarak kurtulmasıyla sonuçlanmıştır.

Film içerdiği mesajlarla birlikte ABD ordusunun 11 Eylül sonrası Afganistan ve Irak savaşlarındaki başarısızlık algısını ve bu nedenle zarar gören itibarını düzeltmeye yardımcı olduğu görülmektedir.

Bu çerçevede ilk filmde olduğu gibi bu filme de Eğlence Medya Ofisi'nden jetler ve uçak gemileri dahil olmak üzere ekipman, personel ve teknik uzmanlık şeklinde destek alınmıştır (Zenou, 2022; Rose, 2022). Hatta Pentagon, filmin senaryosuna da bazı katkılarda bulunmuştur. İlk izinlerin ardından filmin donanmayı "doğru, olumlu ve profesyonel bir şekilde" tasvir etmesini sağlamak için senarist Eric Singer ve yönetmen Joseph Kosinski ile birkaç ay çalışılmıştır (Hunt, 2022). Bu ortaklığı Loia (2022: 714), "Amerikan İmparatorluğu" mitini destekleyen bir iş birliği olarak görmektedir. Ancak Loia (2022: 714) devam filmini orijinaliyle karşılaştırırken, ABD dış politikasındaki değişikliklerinin de fark edilir olduğunu düşünmektedir. Bu noktada 1986 yapımı Top Gun öncelikle pilotlar arasındaki rekabete odaklanırken, bir düşmanla karşılaşma, herhangi bir görevden bağımsızdır. Ancak devam filmi bir tehdide ve yapılması gereken bir göreve

odaklanmaktadır (Loia, 2022: 716-717). Loia (2022: 716-717), devam filmindeki bu değişikliği, dünyada kendini daha az güvende hisseden bir “Amerikan İmparatorluğuna” işaret ettiğini, bu güvensizlik ortamında Maverick’in, düşmanlarını devre dışı bırakarak ABD’nin, tarihi ve evrensel misyonunun bilincini yeniden kazanılmasına yardımcı olduğunu iddia etmektedir.

Filmde işlenen düşman algısı da bu noktada önem kazanmaktadır. Daha önce de ifade edildiği gibi senaryoda düşman ülkenin adı belirtilmemesine rağmen, uranyum zenginleştirme tesisine sahip ülke olarak İran ve bu tesisi koruma noktasında hava savunma sistemleri ve yeni nesil savaş uçağı temini noktasında Rusya’nın tasvir edildiği oldukça açıktır. Filmde düşman uçakları olarak resmedilmeye çalışılan ve hangarda tutulan eski F-14’ün İran’ın da envanterinde olması ve tesisi koruyan gelişmiş savaş uçakları SU-35’lerin Rusya’nın envanterinde yer alması bu iddiayı güçlendirmektedir.

İlk filmde olduğu gibi devam filminde de bir yandan savaş uçaklarının gösterişli sahneleri izleyici üzerinde heyecan yaratırken, diğer yandan da aksiyon sahnelerine eşlik eden müzikler maceracı duyguyu pekiştirerek kahramanlık motivasyonunun sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Devam filminde, ilk filmde gençler arasında popüler olan “Take My Breath Away” pop şarkısı gibi popüler alabilecek bir şarkı yer almamış olsa da ilk filmde olduğu gibi filmin açılış sahnesinde uçak gemisindeki “Danger Zone” ile başlayan sahne hem nostalji hissi yaşatmakta hem de filmin duygusunun izleyiciye daha güçlü bir şekilde geçmesini sağlamaktadır.

Doğrudan Top Gun Maverick adlı filmle ilgili bir veriye ulaşılamasa da izleyicilerin savaş filmlerinde sıklıkla yer alan stresli durumlara/aksiyon sahnelerine dair görüntüleri izlediklerinde heyecanlandığına dair göstergelerden biri olan kalp atış hızının ve nefes alışverişinin artması temel alınacak olursa, tıbbi araştırmaların ortaya koyduğu üzere, film izlemenin heyecanın fiziksel göstergeleri üzerinde etkili olduğu saptanmıştır (Child vd., 2014). Serinin ilk filminin, gençlerin askere yazılma oranları üzerinde yarattığı artış etkisi göz önünde bulundurulduğunda, dolaylı olarak “bu filmin de izleyiciler üzerinde heyecan yaratması güçlü bir ihtimaldir” yargısına varmak yanlış olmayacaktır. Ayrıca Top Gun Maverick ile ilgili olarak yukarıda değinildiği gibi, tüm zamanların en çok izlenen filmleri arasında yer alması da bu tespiti desteklemektedir.

Ayrıca filmde insansız hava araçlarına eleştirel bir bakış açısıyla teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin marifetin savaş uçağında değil, pilotta yani askerde olduğunun özellikle altı çizilmektedir. “Kahraman pilotların” ABD’nin ulusal güvenliği açısından öneminin vurgulandığı da açıktır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

“Sadece ölümler savaşın sonunu gördü...” Black Hawk Down” filminin başında yer alan ve Platon’a atfedilen bu sözden de anlaşılacağı gibi savaşlar bir politika aracı olmaya devam ettiği sürece asla son bulmayacaktır. Dünyanın herhangi bir yerinde bir savaş biterken, başka bir yerinde başka bir savaş başlayacaktır. Platon’un da ifade etmek istediği gibi sadece ölümler şanslıdır çünkü yalnız onlar bir daha savaşı yaşamaktan kaçınabileceklerdir. Dolayısıyla savaşın ve yarattığı şiddetin insan doğasının bir parçası haline geldiğini söylemek mümkündür. Ünlü savaş teorisyeni Carl von Clausewitz’in Savaş Üzerine adlı eserinde de belirttiği gibi savaşın karakterinin özünü oluşturan şiddet, nefret ve ihtirasın halkta bulunuyor olması gerekmektedir. Clausewitz aynı zamanda bu duyguları savaşta motive edici güçler olarak görmektedir. Ancak savaşın yarattığı yıkıcı etkiler sebebiyle halkta bu duyguları yaratabilmek, savaşa destek vermesini ya da şiddeti meşru bir yol olarak görmesini sağlayabilmek kolay değildir. Bu durumun farkında olan devletler de savaşların yarattığı şiddetin yıkıcı etkilerini algı boyutunda değiştirerek savaşı estetize etme arayışındadırlar. Bu arayış içerisinde devletler özellikle filmlerin icadından itibaren, hareketli görüntülerin ve sesin insan algısını etkilemedeki gücünü fark etmiş ve bu amaç doğrultusunda kullanmaya çalışmışlardır.

İzleyicilerin de olay örgüsü, karakterlerin kahramanlıkları ve heyecan verici müziklerin yarattığı maceracı duyguların etkisiyle sinemalara ilgi göstermesi, savaş temalı filmlerin savaşın estetize edilmesi maksatlı kullanımını giderek daha yaygın hale getirmiştir.

Bu çalışma, savaş temalı filmler ile savaşın bir eğlence olarak estetize edilmesi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamış ve bu doğrultuda örneklem olarak seçilen "Top Gun, Black Hawk Down, 12 Strong ve Top Gun: Maverick filmleri" analiz edilmiştir. Farklı dönemlerde çekilen söz konusu filmlerin ortak noktası ABD açısından uluslararası sistemi ele alan birer Hollywood yapımı filmler olmaları ve bir devlet kuruluşu olan Savunma Bakanlığı Eğlence Medya Ofisi tarafından desteklenmeleridir. Aynı zamanda bu filmler savaşı betimlemelerinde ortak bir estetiği de paylaşmaktadırlar.

Bu açıdan bakıldığında söz konusu filmlerin ilk özelliği, olay örgülerinin kahramanlık ve fedakârlık üzerine kurulmuş olması sebebiyle izleyicinin şiddete karşı duyarsızlaşmasını sağlayabilmeleridir. İkinci olarak, söz konusu filmlerde gelişmiş teknoloji sayesinde sunulan görüntüler, gerçeklik hissi yüksek efektler ve sesler izleyicilerin çatışmaya olan ilgisini artırmakta ve savaşa dair maceracı duygulara kapılmaları sağlanarak şiddet bir eğlence kültürüne dönüşebilmektedir. Bir başka ifadeyle teknoloji ile izleyicilerde heyecan ve hayranlık duyguları artırılarak şiddet estetize edilebilmektedir.

Üçüncü olarak, söz konusu filmlerde ulusal değerler ve güvenlik için fedakârlık ve kahramanlık vurguları özellikle dikkat çekicidir. Filmlerde olay örgüleri ABD'nin tehdit algısına, dolayısıyla dost ve düşman ayrımına göre şekillenmiş ve kullanılan şiddetin meşruluğu bu yolla halka aktarılmaya çalışmıştır. Bu açıdan ABD'nin uluslararası siyasetinin tarihsel dönemleri ile Amerikan savaş temalı filmleri ve filmlerdeki tasvirler arasında bir ilişki olduğu da aşikârdır.

Son olarak, söz konusu filmler final sahneleri ile izleyicilerde bir rahatlama veya yeni bir gerçeklik duygusu sağlamaktadır. Bu filmlerde kahramanların, dolayısıyla ABD'nin yani "iyinin" kayıplarına rağmen fedakârlıklar gösterip kazanması ya da haklı gösterilmesi izleyicilerde işlerin iyiye gittiğine ya da gideceğine dair bir duygu yaratabilmektedir.

Sonuç olarak söz konusu filmlerin ortak özellikleri göz önünde tutulduğunda, filmlerin, savaşın ve şiddetin rahatsız edici ve travmaya yol açıcı yönlerini minimize ederek ve estetikleştirmeye çalışarak, ABD'nin dış politika eylemlerinin ve müdahil olduğu savaşların meşruluğunu güçlendirmeye yardımcı olma amacı taşıdıkları görülmektedir.

KAYNAKÇA

Alford, M., (2016). "The Political Impact of the Department of Defense on Hollywood Cinema", *Quarterly Review of Film and Video*, 33 (4), 332-347.

Allmovie (2023a). "Top Gun", <https://www.allmovie.com/movie/top-gun-v50435..>, 01.03.2023.

Allmovie (2023b). "Black Hawk Down", <https://www.allmovie.com/movie/black-hawk-down-v257740..>, 02.03.2023.

Allmovie (2023c). "12 Strong", <https://www.allmovie.com/movie/12-strong-v681695..>, 02.03.2023.

Allmovie (2023d). "Top Gun Maverick", <https://www.allmovie.com/movie/top-gun-maverick-v638141..>, 02.03.2023.

Azza, S. Y. ve Prihatika, Y. D., (2021). "Sinematik Teror: Eksepsionalisme Amerika Dan Propaganda Anti-Islam Dalam Film 12 Strong", *Haluan Sastra Budaya*, 5 (2), 221-242.

Bautista, E. R., (1991). "A Study of The Relationship of Movies and Military Recruitment", Oklahoma State University Faculty of the Graduate College,

<https://shareok.org/bitstream/handle/11244/13662/Thesis-1991-B352s.pdf?sequence=1>,
07.01.2024.

Bender, S. M., (2014). "Blood Splats and Bodily Collapse: Reported Realism and the Perception of Violence in Combat Films and Video Games", *Projections: The Journal for Movies and Mind*, 8 (2), 1-25.

Beyazperde (2023). "12 Strong", <https://www.beyazperde.com/filmler/film-181056/>,
03.03.2023.

Boggs, C. ve Pollard, T., (2016). *The Hollywood War Machine: U.S. Militarism and Popular Culture*. New York: Routledge.

Box Office Mojo (2023). "Top Lifetime Grosses", https://www.boxofficemojo.com/chart/top_lifetime_gross/?area=XWW, 30.04.2023.

Breazu, R., (2022). "The Aestheticization of Violence in Images", *Philosophia*, 51, 33-52.

Bronfen, E., (2012). *Specters of War: Hollywood's Engagement with Military Conflict*. New Brunswick: Rutgers University Press.

Carlos, J. C., (2019). "Susanne K. Langer and the Definition of Art", *Eidos: A Journal for Philosophy of Culture*, 3 (1), 92-103.

Carter, S. ve Klaus, D., (2014). *International Politics and Film: Space, Vision, Power*. London: Wallflower.

Child, N., Hanson, B., Bishop, M., Rinaldi, C. A., Bostock, J., Western, D., Taggart, P. (2014). "Effect of Mental Challenge Induced by Movie Clips on Action Potential Duration in Normal Human Subjects Independent of Heart Rate", *Circulation: Arrhythmia and Electrophysiology*, 7(3), 518-523. doi:<https://doi.org/10.1161/CIRCEP.113.000909>.

Chouliaraki, L., (2006). "The Aestheticization of Suffering on Television", *Visual Communication*, 5(3), 261-285.

Dalby, S., (2008). "Warrior geopolitics: Gladiator, Black Hawk Down and The Kingdom Of Heaven", *Political Geography*, 27, 439-455.

Eberwein, R., (2010). *The Hollywood War Film*. West Sussex: Wiley-Blackwell.

Fanti, K. A., Vanman, E., Henrich, C. C., ve Avraamides, M. N. (2009). "Desensitization to Media Violence Over a Short Period", *Aggressive Behavior*, 35(2), 179-187. doi:<https://doi.org/10.1002/ab.20295>.

Gagaridis, A., (2017). "Reaganism in Tony Scott's Top Gun", *Cultures & Relations Internationales*, <http://cecrilouvain.be/wp-content/uploads/2018/01/1CRI-1.pdf>, 30.04.2023.

Gasbarri, F., (2018). "From the Sands of the Ogaden to Black Hawk Down: The End of the Cold War in the Horn of Africa", *Cold War History*, 18 (1), 73-89.

Gleiberman, O., (2018). "Film Review: 12 Strong", <https://variety.com/2018/film/reviews/12-strong-review-chris-hemsworth-1202666345/>, 10.04.2023.

Godfrey, R., (2009). "Military, masculinity and mediated representations: (con)fusing the real and the reel", *Culture and Organization*, 15 (2), 203-220.

Gozalo-Salellas, I. ve Dapena, X., (2020). "Aestheticization of Politics and the War Machine in No by Pablo Larrain", Hatry, L. (ed.), *ReFocus: The Films of Pablo Larrain* içinde, Edinburgh: Edinburgh University Press, 131-146.

Grant, B. K., (2007). *Film Genre: From Iconography to Ideology*. London: Wallflower.

Harman, S., (2019). *Seeing Politics: Film, Visual Method, and International Relation*. Québec: McGill-Queen's University Press.

History vs Hollywood (2023). "12 Strong", <https://www.historyvshollywood.com/reelfaces/12-strong/>., 20.03.2023.

Hunt, A., (2022). "How the US Military Gave Notes on Top Gun: Maverick", *GQ*, <https://www.gq.com/story/top-gun-maverick-military-advisor-interview>., 30.04.2023.

Imdb (2023a). "Top Gun", <https://www.imdb.com/title/tt0092099/>., 02.03.2023.

Imdb (2023b). "Black Hawk Down", <https://www.imdb.com/title/tt0265086/>., 02.03.2023.

Imdb (2023c). "12 Strong", <https://www.imdb.com/title/tt1413492/>., 02.03.2023.

Imdb (2023d). "Top Gun Maverick", <https://www.imdb.com/title/tt1745960/>., 02.03.2023.

Jenkins, T., (2012). *The CIA in Hollywood: How the Agency Shapes Film and Television*. Austin: University of Texas Press.

Jones, S. ve Dawkins, S., (2018). "Walking in Someone Else's Shoes: Creating Emphaty in the Practice of Immersive Film", *Media Practice and Education*, 19 (3), 298-312.

Kampmark, B., (2022). "Top Gun: Maverick The Pentagon Recruitment Drive", *Dissident Voice*, <https://www.proquest.com/docview/2679447487?pq-origsite=summon>., 22.03.2023.

Kleinen, J., (2003). "Framing the Other. A Critical Review of Vietnam War Movies and Their Representation of Asians and Vietnamese", *Asia Europe Journal*, 1, 433-451.

Klien, S. A., (2005). "Public Character and the Simulacrum: The Construction of the Soldier Patriot and Citizen Agency in Black Hawk Down", *Critical Studies in Media Communication*, 22 (5), 427-449.

Krippendorff, K., (2019). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology* (4. b.). Los Angeles: SAGE Publications.

Lamar, J. V. Jr., (1986). "The Pentagon Goes Hollywood", *Time*, <https://content.time.com/time/subscriber/article/0,33009,962933,00.html>., 22.03.2023.

Letterboxd (2023a). "Top Gun", <https://letterboxd.com/film/top-gun/>., 02.03.2023.

Letterboxd (2023b), "Black Hawk Down", <https://letterboxd.com/film/black-hawk-down/>., 02.03.2023.

- Letterboxd (2023c). "12 Strong", <https://letterboxd.com/film/12-strong/>., 02.03.2023.
- Letterboxd (2023d). "Top Gun Maverick", <https://letterboxd.com/film/top-gun-maverick/>., 02.03.2023.
- Loia, D., (2022). "The Empire Cannot Die: Propaganda and Immortality in Top Gun: Maverick", *New Blackfriars*, Vol. 103, 1108, 713-729.
- Maffei, A. ve Alessandro, A., (2019). "E-Movie - Experimental Movies for Induction of Emotions in Neuroscience: An Innovative Film Database with Normative Data and Sex Differences", *Plos One*, 14 (10).
- Mangolin, R. B.; Pereira, C.; Silva, M.; Monteiro, M. ve Knoblich, G. (2017). "The Musical Emotional Bursts (MEB) Dataset: A New Set of Stimuli to Induce Affective Responses", *Frontiers in Psychology*, Vol. 8, No. 12, 21-34.
- Martini, E. ve Kerkhof, P., (2017). "Real-time Interpersonal Media Use, Relationship Quality, and Well-being: A Review of Research from Computer-Mediated Communication, Media Psychology, and Communication Neuroscience", *Communication Monographs*, Vol. 84, No. 4, 433-456.
- Mihalache, M., (2019). "The Spectacle of Violence: Fascination and Aversion in Italian Cinema of the 1970s", *Media and Communication*, 7 (4), 181-190.
- Monaco, J., (2009). *How to Read a Film: Movies, Media, and Beyond*. New York: Oxford University Press.
- Murray, S., (2003). "Military Families and Media", *Electronic Journal of Communication*, Vol. 13, 1-15.
- Neta, M., Norris, C. ve Whalen, P. J., (2009). "Corrugator Muscle Responses Are Associated with Individual Differences in Positivity–Negativity Bias", *Emotion*, 9 (5), 640-648.
- Newman, K. ve Levine, E., (2012). *Legitimizing Television: Media Convergence and Cultural Status*. New York: Routledge.
- Nezlek, J. B., Feist, G. J., Wilson, T. ve Plesko, R. (2001). "Day-to-day variability in empathy as a function of daily events and mood", *Journal of Research in Personality*, 35(4), 401-423. doi:<https://doi.org/10.1006/jrpe.2001.2323>.
- Pollard, T. ve Boggs, C., (2017). "Hollywood and the Spectacle of Terrorism", *New Political Science*, 39 (4), 529-546.
- Power, M., (2007). *The Film Factory: Russian and Soviet Cinema in Documents 1896-1939*. New York: Routledge.
- Pratkanis, A., (2001). "Propaganda and Persuasion", *The Encyclopedia of Political Communication*, Sage, 119-122.
- Robinson, P., (2007). "Research-based Policy: Using Evidence for Accountability, Governance, and Performance", *Public Administration Review*, 67 (4), 533-545.

- Schickel, R., (2001). "A Mission Into Hell", *Time*, <https://content.time.com/time/subscriber/article/0,33009,187666,00.html>., 22.03.2023.
- Scott, A. O., (2001). "At War and Loving It", *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2001/12/28/movies/film-review-at-war-and-loving-it.html>., 22.03.2023.
- Seitz, M. Z., (2017). "Why Do We Hate Film Critics?", *New York Times Magazine*, <https://www.nytimes.com/2017/11/28/magazine/why-do-we-hate-film-critics.html>., 30.04.2023.
- Shiel, M., (2012). *Hollywood Cinema and the Real Los Angeles*. London: Reaktion Books.
- Smith, M., (2001). *Killing the Future: Women and the Millennium*. New York: Black Rose Books.
- Stoddard, J. D. ve Marcus, A. S., (2006). "The Burden of Historical Representation: Race, Freedom, and "Educational" Hollywood Film", *Film and History: An Interdisciplinary Journal of Film and Television Studies*, 36 (1), 26-35.
- Suri, R., Sheth, J., Sun, Q. ve Gebauer, S., (2003). "Do Emotional Appeals Work for All Products? A Meta-analysis of Advertising Context and Moderators", *Journal of Marketing*, 67(2), 15-28.
- Taylor, J. R., (2003). *The Penguin Dictionary of the Theatre*. London: Penguin Books.
- Thompson, K. ve Bordwell, D., (2003). *Film History: An Introduction*. Boston: McGraw-Hill.
- Tzanelli, R., (2019). *Cinematic Tourist Mobilities and the Plight of Development*. London: Routledge.
- Van Dijck, J., (2013). *The Culture of Connectivity: A Critical History of Social Media*. New York: Oxford University Press.
- Van Riper, A. B., (2011). "Science and Technology in World War II: The Office of Scientific Research and Development", *Journal of the History of Technology*, 32, 110-133.
- Watkins, E., (2022). "Film, Propaganda, and the American Mind", *The Atlantic*, <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2022/07/american-propaganda-films-top-gun/670534/>., 30.04.2023.
- Webb, J., (2008). "Masculinity, Cinema, and the Military: Images of United States Servicemen", *Journal of Military History*, 72 (2), 543-570.
- Williams, J., (2002). "American Cinema in The 20th Century: Politics and Patriotism", *Journal of American History*, 98 (1), 33-55.
- Wright, E. ve Larsen, H., (2020). "Hollywood and the Cold War: Comparing Representations in Mainstream Film and TV", *Journal of Popular Film and Television*, 48 (2), 71-85.

EXTENDED ABSTRACT**GENİŞLETİLMİŞ ÖZET****WAR AS A FORM OF ENTERTAINMENT AND THE AESTHETICIZATION OF WAR:
IMPACTS OF WAR-THEMED MOVIES**

War has been a recurring theme in movies since the early days of cinema and has been depicted in various ways throughout the history of cinema. From the propaganda films of the war periods to the various approaches of the modern era, filmmakers have used war within themes such as heroism, sacrifice and patriotism. However, the aestheticization of war through films and these themes, i.e. the presentation and even glorification of violence as a means of entertainment, is a controversial issue as war is actually cruel and evil in nature.

War-themed films, captivating audiences with their fascination and romanticization of war, have proliferated. These movies use engaging plots, heroic characters, and exhilarating music to create an entertaining experience, attempting to shape public perception of war for political ends. Viewers often develop adventurous or romanticized sentiments towards war through these films, ultimately transforming violence into a culture of entertainment.

From this point of view, war movies have diverse effects on the audience and serve various purposes. Firstly, they desensitize viewers to violence, transforming war into a gratifying form of consumption. Secondly, war movies glorify militarism, generating interest in conflicts and bolstering the legitimacy of war. Thirdly, they reinforce national myths by using symbols like flags and language that distinguish between allies and enemies. Lastly, war movies offer relaxation and escapism, often instilling optimism about overcoming the "enemy".

For these purposes, techniques such as the use of vivid colors, dramatic lighting, stylized images and slow motion are used. While war is aestheticized, cinematic techniques such as slow motion, intensive use of audio and visual elements, music use that will distinguish friends and enemies from each other, close-up, display of advanced technology and weapons are used.

War movies often minimize the violence and destruction of war while highlighting the bravery of soldiers and promoting a perception of national strength. This is achieved by emphasizing a simplistic good-versus-evil narrative, where heroic soldiers save their country from a group of evil characters who pose a threat to national security. The movies often depict acts of violence, such as bombings, shootings, stabbings, or beatings, as necessary measures to safeguard the nation, thereby garnering audience approval rather than criticism.

War and its inherent violence have become deeply ingrained in human nature. Carl von Clausewitz, a renowned war theorist, acknowledged violence, hatred, and passion as integral elements of war, serving as motivating forces. However, due to the destructive nature of war, it is difficult to instill these emotions in the public, gain their support for war, or legitimize violence as acceptable. To address this challenge, states have sought to aestheticize war, reshaping perceptions of its destructive consequences. They have recognized the influential power of moving images and sound, especially since the emergence of film, strategically utilizing them to shape human perception. Notably, the United States has actively employed war movies for political purposes, with various institutions, particularly the Department of Defense, playing a significant role.

This study explores the correlation between war-themed movies and the portrayal of war as entertainment. It investigates the connection between different historical periods of U.S. international politics and American war-themed movies, focusing on the evolving portrayals within these films. Specifically, it examines the United States' involvement in various 20th and 21st-century wars and conflicts, shedding light on the changing approach to international politics over time.

This study examines how war movies reflect and shape US international politics in different historical periods by using content analysis. It also explored how these movies affect public views of war and their role in political discourse.

The samples were selected from American movies released during the period from the Cold War era to the post-Arab Spring period, with one movie representing each period. The movies in question are Top Gun, Black Hawk Down, 12 Strong and Top Gun: Maverick. These films were collected from various sources, including online film databases, film archives, and DVDs. Each chosen film has been analyzed based on its subject, plot, and characters.

The common point of these films, which were shot in different periods, is that they are Hollywood productions that address the international system from the perspective of the USA and that they are supported by the Department of Defense Entertainment Media Office, a state institution. At the same time, these films also share a common aesthetic in depicting war.

From this perspective, the first characteristic of these movies is that their plots are built upon heroism and sacrifice, which desensitizes the audience to violence. Secondly, the advanced technology showcased in these movies, along with highly realistic effects and sounds, enhances the viewers' interest in conflicts and induces them to experience adventurous feelings related to war, ultimately transforming violence into a culture of entertainment.

Thirdly, the emphasis on sacrifice and heroism for national values and security in these movies is particularly striking. The plots of the movies have been shaped according to the USA's threat perception, and thus the distinction between friends and enemies. The legitimacy of the employed violence has been attempted to be conveyed to the public through this means. In this respect, it is evident that there is a relationship between the historical periods of US international politics and American war-themed movies and their depictions.

Lastly, the final scenes of these films provide a sense of relief or a new reality for the audience. In these movies, the fact that the heroes, and therefore the US, the "good", make sacrifices and win or are vindicated despite their losses creates a feeling in the audience that things are getting better or will get better.

In conclusion, when the common characteristics of these movies are considered, it is seen that they aim to help strengthen the legitimacy of US foreign policy actions and the wars in which it is involved. However, the movies act in line with this aim by minimizing and aestheticizing the disturbing and traumatic aspects of war and violence.

KATKI ORANI BEYANI VE ÇIKAR ÇATIŞMASI BİLDİRİMİ

Sorumlu Yazar <i>Responsible/Corresponding Author</i>	Ali GÖK			
Makalenin Başlığı <i>Title of Manuscript</i>	Eğlence Olarak Savaş ve Savaşın Estetize Edilmesi: Savaş Temalı Filmlerin Etkisi			
Tarih <i>Date</i>	30.06.2024			
Makalenin türü (Araştırma makalesi, Derleme vb.) <i>Manuscript Type (Research Article, Review etc.)</i>	Araştırma Makalesi			
Yazarların Listesi / List of Authors				
<i>Sıra No</i>	Adı-Soyadı <i>Name - Surname</i>	Katkı Oranı <i>Author Contributions</i>	Çıkar Çatışması <i>Conflicts of Interest</i>	Destek ve Teşekkür (Varsa) <i>Support and Acknowledgment</i>
1	Ali GÖK	%50	Çıkar çatışması bulunmamaktadır	-
2	Göksel Tüürker	%50	Çıkar çatışması bulunmamaktadır	-